

northumbriske oplysninger med ukorrekt daterede sydengelske, hvilket allerede fandtes i Florences forlæg.

Florence bygger, som Albrechtsen også anfører, på en nu tabt version af Den angelsaksiske Krønike; en version der er nærmest beslægtet med D-håndskriftet (Brit. Mus. Cotton Tib. B.4), den såkaldte *Worcesterkrønike*. Denne bygger også på ældre forlæg med lokaloplysninger fra York-egnen og udviser en tydelig interesse for nordiske forhold – dette viser sig f.eks. i omtalen af kampene mellem Magnus den Gode, hhv. Harald Hårderåde og Svend Estridsen. I dette forhold ligger i virkeligheden den største værdi af Florence af Worcesters krønike, fordi D-krøniken har lakuner og i adskillige passager giver en korrupt og uforståelig tekst, som ikke længere kan rekonstrueres, mens Florence giver en korrekt læsning. Dermed giver Florence os altså yderligere en version af Den angelsaksiske Krønike, som er ligeberettiget med nogle af de engelsksprogede: den er ældre end den yngste af disse, E-versionen fra Peterborough, og tekstmæssigt sundere end den næstnyeste, D-versionen. Men derfor burde Albrechtsen nu heller ikke bebrejde Florence, at han ikke nævner begivenheder, som han ikke har kendt, og som vi kun kender fra andre versioner, f.eks. 1023: uenigheden mellem Knud d. Store og Thorkild Jarl (kun i C), 1025: Helgeåslaget (kun E og F) eller omtalen af Godwine-oprørets afslutning i 1052, hvor Florence temmelig nøje følger D (delvis som C), men ikke kender E eller F.

Florence af Worcesters krønike er som enkeltstående kilde undertiden problematisk, men stedvis af betydelig selvstændig værdi, og det er derfor glædeligt, at den nu er tilgængelig i en god dansk oversættelse, som vil blive et nyttigt hjælpemiddel for alle, der interesserer sig for vikingetiden.

Søren Balle

PATRICIA CRONE: *Slaves on Horses. The Evolution of the Islamic Polity*. Cambridge University Press, 1980. viii + 320 s. £ 17.50.

Den islamiske tradition er meget vanskelig at have med at gøre; den er teknisk og sagligt overordentligt krævende. Forf. opstiller i sin indledning en fast (og måske også for håndfast) sontring mellem den religiøse tradition og den historiske. Den første må accepteres eller forkastes *en bloc*, men eftersom den er et produkt af sen og sekundær religiøs debat, er det mest forsvarligt at afvise den (undtagen naturligvis som levn til belysning af abbassidetidens dogmatiske konflikter); princippet anvendte hun og Cambridge-kollegaen Michael Cook allerede i bogen 'Hagarism. The Making of the Islamic World' (1978). Også den historiske tradition er sen, men hviler til syvende og sidst på mundtlig overlevering, som måske ikke i samme omfang er kontroversiel, og som historikere efter temperament og formåen kan tage stilling til. Patricia Crone er naturligvis på det rene med, at også den 'profane' tradition er sen og ikke lader sig adskille fra den religiøse, og at den meget langt hviler på konstruktioner, som ofte har meget ringe værdi, når sagen gælder nøglepunkterne i Islams ældste historie. Den kræver kontrol ved hjælp af andre kilder (mønter osv.), men kontrollen godtgør, at krønikernes efterretninger om embedsmandsudnævnelser og embedsperioder som regel er korrekte; men først og fremmest vælger forf. en prosopografisk metodik til belysning af sit emne, opbygningen af hovedelementer i det islamiske samfund i den klassiske periode.

Resultatet er blevet en meget dygtig og fast struktureret bog, men også en bog for specialister. Ikke på grund af emnet, men fordi den er bygget op i en essayistisk-analytisk form, som stiller meget store krav til forhåndsviden og globalt overblik, og fordi stilen undertiden nærmer sig paradoksform. I sin grundsubstans indeholder den en socialhistorisk undersøgelse af en række centrale, islamiske institutioner, deres meget vekslende indhold og

politiske betydning, af stammeorganisationens funktioner som 'besættelsesmagt' i erobringstiden og som politisk bindemiddel – af svindende betydning – i ummayadetiden, og af *clientela*-forholdet, hvis indhold og betydning ligeledes ændres. Dr. Crones hovedtese, som ofte formuleres meget skarpt, er den, at abbassidernes forsøg på at skabe et enhedssamfund bygget på *mawālī* (klienter) i hærene og på teologisk legitimitet strandede, fordi de teologisk lærde afviste kalifmagtens politiske ambitioner som irrelevante for Islam. I stedet skaber kalifmagten militære korps af slavestatus (*mamluker*), der »ikke var tænkt som en militær elite, men som militære automater«; slavehæren lod sig blot ikke nøje »med at ride heste« (s. 79). Så vanskelig bogen måske kan forekomme ikke-specialisten, kan der ikke være tvivl om, at den ved sine kritiske angrebsvinkler og sine nyfortolkninger vil blive af afgørende betydning for fremtidens diskussion – og forhåbentlig ikke blot blandt orientaler.

E. Ladewig Petersen

C. F. PETRY: *The Civilian Elite of Cairo in the Later Middle Ages*. Princeton (New Jersey) University Press, 1982. xxiv + 476 s., ill. \$ 45.00.

Bag den tilsyneladende meget specielle facade skjuler sig en vigtig og vægtig bog, hvis hovedemne er den civile elites placering og funktioner i et ikke-korporativt samfund, som beherskes af et fremmed militæraristokrati – Mamluktidens Cairo. Begrebet civil elite må her defineres efter islamiske normer og omfatter både det statslige bureaukrati, lovkyndige og lærde samt religiøse funktionærer, alle samlet indenfor Islams ortodokse lovsystem, men alle tillige med funktioner som formidlere mellem herskere og beherskede i det 15. århundredes Cairo.

Sit kildemateriale henter dr. Petry i to samtidige biografiske leksika, skrevet af den traditionslærde as-Sakhāwī (1427–97) og free-lance litteraten ibn Taghrī-Birdī (1411–70), henholdsvis data for 4.067 og 564 personer (i alt 4.631, tilsyneladende altså uden overlappning). Selvom både kildematerialets typologi og den anvendte prosopografiske teknik rejser problemer, som næppe gennemdrøftes helt til bunds; og selvom forf. tager forbehold for, at de mønstre, han afdækker, »are to be interpreted as suggestive rather than absolute«, kortlægger bogen vigtige resultater. I modsætning til f.eks. I. M. Lapidus (*Muslim Cities in the Later Middle Ages*. Cambr. 1967), der betonede den civile elites homogenitet, fremhæver forf. de grundlæggende funktionelle og sociale forskelle mellem bureaukrater, retslærde og religiøse funktionærer. Bureaukratiet udvælges omhyggeligt af herskerne efter loyalitetskriterier, ofte fra ortodokse bymilieuer eller blandt formodede ikke-troende. Patron-klient-forholdet betones stærkt, ligesom fyrstetjenerens private stræbsomhed – begge dele afskar et direkte forhold til undersåtterne. I modsætning til denne gruppe synes dommer- og 'akademiker'-gruppen at have været kosmopolitisk, men altid ortodoks og – skønt delvis afhængig af herskernes vilkårlighed – i stand til at håndhæve de ortodokse retssystemer jævnsides med det interne, professionelle sammenhold. Gruppen af religiøse funktionærer rekrutteres derimod overvejende lokalt og kunde mest uafhængigt opretholde forbindelserne (stadig på ortodoks basis) til det store flertal af undersåtter.

Dr. Petry fremhæver, at denne gruppe – delvis og med større betænkeligheder også de retslærde – skabte de ortodokse, sociale mekanismer, som gjorde det muligt for det muslimske, cairenske samfund at overleve både mamlukstyret og senere (fra 1517) det århundredlange osmannerregime. Desværre fordyber forf. sig ikke i, hvorledes solidaritetsmekanismen tilpassede sig overgangen til osmannerstyret, som han karakteriserer som i højere grad korporativt. Udover de metodiske problemer i bogen kan man endelig savne en vis perspektivering bagud til det seldjukiske sultanats ortodokse ensretning fra 11.-12.